

Hembygdsbladet

År 2017
Nr 2

Medlemsblad för Vikingstad hembygdsförening.
Hemsida: hembygd.se/vikingstad/.
Kontakt: Rickard Fransson Tel 070 5225256
Ansvarig utgivare: Gunnar Asplunder

Redaktörer:
Rickard Fransson
Anders Cedergren

Ordföranden har ordet:

Vi har nu fått ljusa och längre dagar och vi har firat Valborg genom att närvara vid majbrasan i Kalvhagen. Ett välbesökt arrangemang som föreningarna i SiV, Samverkan i Vikingstad anordnar.

Nu öppnas sommarkafè och loppis på hembygdsgården. Som vanligt, på torsdagsförmiddagar. Följ med på torpvandring i Tillorp. Precis efter sommaren har vi en byvandring norr om järnvägen och ett besök på en återuppbyggd kvarn, Ingvastebo i närheten av Haraldsbo.

Väl mött och vi ses. Hälsningar Gunnar Asplunder

DEN GAMLA BILDEN

Valhall i Vikingstad

I början av 1900-talet så fanns det i Bankeberg en nykterhetsloge vid namn Logen Viking. Den hade bildats för att folks supande på den tiden var ett elände och något radikalt var tvunget att göras så att man under ordnade former kunde umgås.

1 september 1909 bildades Logen Vikings byggnadsförening. 27 personer var närvarande vid första sammanträdet. En styrelse valdes och medlemmarna tecknade andelar i föreningen, vars ändamål var att skaffa lokal för Logen Vikings verksamhet. Förhandlingar inleddes med olika markägare i Bankebergs by angående förvärv av tomtmark för ett föreningshus. Slutligen lyckades man att av hemmansägare Wallerstedt i Västergården för ett pris av 300 kronor få köpa en tomt bestående av "oren jord som är ett utbyta av vallgatan öster om Petersens gamla mejeri" som det står i protokollet från 11 juni 1910. Ritningar beställdes hos byggnadskonsulent Sven Tegersruud för en kostnad av 50 kronor. Tegersruud är en hemvändande amerikaemigrant som ville bygga hus "the American way". Han ska ha ritat 5 st hus i samma stil. Ett till står kvar strax utanför Skänninge. Grundläggningsarbetet utfördes av stenarbetaren Oskar Göransson och som byggmästare antogs Robert Johansson i Bankeberg. Som entreprenör för murningsarbetet antogs muraren Edman i Bankeberg som till en kostnad av 30 kronor per tusen tegel och med hållning av hantlangare skulle mura ovan mark. Murning i källaren skulle kosta 16 kronor per tusen tegel.

För 100 kronor inköptes en begagnad dansbana från Nykils Sjukhjälpförsäkring. En festkommitté valdes med uppgift att arrangera dansfester vid den återuppförda dansbanan i Bankeberg. Behållningen av dessa fester skulle tillfalla Logen Viking.

29 augusti 1911 höll Logen Vikings byggnadsförening sammanträde i den nybyggda lokalen, Valhall, varvid Byggmästare Robert Johansson överlämnade huset i färdigt skick. Kostnaden närmade sig 10 000 kronor. 250 personer fick rum i stora salen med läktare, och 40 i en mindre lokal.

1915 väcktes frågan om att sälja Valhall och detta bifölls med full majoritet. Emellertid dröjde det många år innan en försäljning kom till stånd. 1917 diskuterades den elektriska belysningsfrågan. Beslutades att på grund av den ekonomisk utredningen låta frågan vila. Beslutades att t.v. upplysa lokalen med cykellyktor samt inköpa 10 kg karbid till dessa (karbidlyktor). .

1924 anmäldes att Logen 1391 Viking nedlagt sin verksamhet. Från och med 1927 ändrades föreningens namn till Vikings Byggnadsförening. För de två sommarfesterna under 1928 engagerades musikkåren Crusianelli Band.

Dansbandet Crusianelli var verksamt mellan år 1926 - 1931

Crusianelli bestod av Torsten Pettersson, Helmer Sköld och Sigge Danielsson från Västerlösa och Nils Ekberg från Vikingstad. Spelade på div festplatser som Englands hage, Solmark, Lilltollstad äng m fl

15 januari 1933 sammanträdde styrelsen och behandlade frågan om ny festplats. Det blev sedermera Solmark som kom att byggas.

Verksamheten i Valhall var väldigt omfattande och huset har med rätta kallats nöjespalats. Till Valhall kom folk från när och fjärran, från Mjölby, Mantorp, Malmslätt, Ledberg. Ibland cyklades med allehanda instrument bakpå, som när det drog ihop sig till dragspelsträff. Åtskilliga äro de som har förlustat sig i Valhall. Här hade man sillsexor och här kunde man få en kopp kaffe för 45 öre Skånska Lasse har stått på Valhalls scen och pigan Elsa har här i sin ungdom spelat teater med vännerna i Bankebergs teatersällskap. Elsa fick senare sonen Tage tillsammans med maken Ivar Danielsson. Entertainern Tage känner vi ju till. Valhall var fullsatt så gott som varje lördag och söndag under vintersäsongen.

Bankebergs SDUK:s revysällskap i Valhall 1936.

Några av de aktiviteter som genomfördes i Valhall var:

Kyrkliga syföreningen hade auktioner.
Årtsoppedansen om hösten.
Lapplisa uppträdde.
Filmvisning.

Maskerader, en populär aktivitet.
Revy, Pär Hansas lata dräng. Tore
Johansson medverkade.
På 50-talet ordnade Snapsens
vänner dans två gånger om året.

Revyn "Bättre sent än aldrig" spelades i mars 1950. Bland annat med Sven Andersson.

VIKINGSTAD
Lokalrevyn Bättre sent än aldrig hade premiär i Valhall på söndagskvällen inför c:a 250 personer, d. v. s. fullsatt salong. Åtskilliga fick vända om hem utan att ha fått plats. Det var en väl kryddad anrättning som bjöds och få är väl de i Vikingstad som inte fick en släng av steven, alltifrån husmodersgymnaster, brandsoldater, direktörer och till fabrikörer. Amatörernas prestationer var över lag ganska bra, särskilt märktes dock Sven Andersson och Valborg Axelsson, och den senares barnbidragsvisa vann publikens stora gillande. Kvällen var i stort sett lyckad och revyklubben önskas god fortsättning och välkommen åter.

Lucia i Valhall på mitten av 50-talet. Bild från Ulla Eliasson.

Auktionsvisan. (Mel. Dä va dans bort vid väjen)

Uti Boo va´ auktion just en dag uti fjol uppå redskap och djur och på tuppar som gol och på allt som till jordbruket hör. från socknarna all häromkring folket kom, från Rapp'sta och Sjög'sta och Slaka de sprang men patroner har kuskar som kör. 1	Där kom Örnmark från boa och spannmåls- Sammel och murare Edman och skåninge-Anners och Filip Nilsson på skjutsestation och Opplunda-Kalle och slaktarn i Backgår'n ja där syntes folk ifrån helaste trakten och från Nykil en storer patron. 2
Där va' folk så det vimla på går'n och i stuga komersen gick lätt man behövde ej truga och auktionsropar'ns klubba den small. Och gubbar var lätta i helaste kroppen och dricka det drack de som slog sej i knoppen. Bak knuta de tog sej en trall. 3	Det va' tjo, det va' hej uti sommarfagra natten och ljudet gick långt ifrån stojet och skratten, men från Örnmark kom gurglande ljud när han stod där mot går'sgå'r'n och mådde fäll' illa han tordes ej släppa för i diket ej trilla då kom sme'n som en räddande gud. 4
Å nu hemmåt går skjutsen med spannmåls- Sammel och murare Edman och skåninge-Anners, Filip Nilsson på skjutsstation kör. så svängde de uppåt till Anners på Sköldsta' där ska de bli nubbe med tilltugg och pölsa, men i beräkning de ej tagit frun. 5	Och nu in hoppar Anners och dörren den stängdes, på gården stod alla de andra och skämdes och tanken till hemmena går. Från vagnen hörs sången och sorgliga låtar och edliga löften att Anners förlåta tv alla under toffeln vi står. 6

Visan sjöngs på en revy i Valhall Vikingstad omkr.
1920 och är nedtecknad fritt ur minnet av ??

Det finns mycket att skriva om Valhall, men detta berättade vi om idag.
Kanske någon har en berättelse eller ett minne därifrån som ni vill berätta för oss.

Tack för att vi fått låna bilder med mera av Lars och Björn Andersson, söner till Sven.

Bilder från Valborgsfirande i Kalvhagen. Foto Rickard F.

Köttaffärer

I samma hus som Sjölander hade sin första affär drevs köttaffär i början av 1920-talet. Andersson hette han. Hos honom var Thure Nilsson, kallades sill-nisse (svåger till Lennart Brodd) anställd. Då den affären upphörde, började Nilsson egen rörelse i flygeln vid Forsby. 1929 övertog Nils Gustafsson och Nylén köttaffären. Gustavsson körde omkring kött och Nylén skötte affären, men Gustavsson tog ganska snart över rörelsen ensam.

En mindre lastbil användes på 1930-talet för att transportera kött i. Här står Bengt Thörnström bredvid lastbilen.
Foto 1930-talet

Huset Vibyholm

1939 flyttade han över till nuvarande Mimergratan 3, till huset Vibyholm som taxiägaren Hugo Alm byggde 1939.

Folke Kåhlin övertog affären 1951.

Folke Kåhlin föddes år 1905. Han innehade sedan 1934 Orlunda Mellangård som var en granngård till föräldragården. Vid sidan av jordbruket drev han charkuterirörelse.

Han kom med familjen till Vikingstad år 1951. Han övertog charkuteri o matvaruaffären plus mjölkaffären som låg i huset han köpte av Nils Gustavsson. Nils och hans fru hade en dotter som hette Marianne som senare gifte sig med Stig "plåtis" Johansson.

Kåhlin drev sin affär, förutom charkuterier och mat, med allehanda hemgjorda varor som fläskkorv, lungkorv, potatiskorv, kokta ärtor, bruna bönor, stekta biffar och sylta. Detta gjordes tillsammans med mor Eda som styrde det mesta i källaren där all mat lagades utom sylta som skars i köket vid köksbordet.

I affären anställdes en del folk. Gun Andersson från Folåsa, Ingeborg Larsson som då bodde hos Gunnar Ekman på Torsgatan och Sven Karlsson från Linköping. Den senare var bror till "Kapp-Ahl"

Kåhlin överlät den i sin tur 1966 till Eve Jansson som drev den i några år. Innan han som sista innehavare slog igen.

Folke Kåhlin dog i början av 1996, 90 år gammal.

Tack Maj-Brith som skrivit om sin far Folke Kåhlin.

13 maj Torpvandring i Tillorp.

Lokalhistoriker Joakim Johansson guidar och berättar om torpen och byn vid Tillorp utanför Vikingstad. Samling 09.30 vid Tillorp som ligger vid vägen mellan Vikingstad kyrka och Nykil. (samling vid Vikingstad kyrka 09.15 om du är osäker på vägen.) Medtag eget fika. Vi går cirka 6 km på vägar, äng och skog och beräknas vara klara kl 12. Samarrangemang mellan Landeryds och Vikingstads hembygdsföreningar. Välkomna!

6 juni Nationaldagsfirande. kl 15

Högtidstal av Gösta Gustavsson. Sång och musik, samt kaffe med bakelser.

9 aug Byvandring

Samling vid järnvägsstationen kl 18.00 Vi vandrar norr om järnvägen och ni får reda på var zigenarna bodde, var festplatsen låg, var det var löpträning och var Petterssons handelsträdgård låg och var Pege hade sin minkfarm. Vi berättar om Sabelbacken.

23 aug kl 14.00 Besök på Ingvastebo kvarn och såg, smedja.

Samling vid hembygdsgården kl 13.15.

Anmälan senast 20 aug till Rickard Fransson 070 522 52 56.

Kostnad för guidning och fika 80 kr. Det finns möjlighet att köpa mjöl från kvarnen.

Välkommen önskar Roland Klaar.

Kvarnen byggdes i Ulrika omkring år 1840 och flyttades från Drögshult till Ingvastebo år 1890. Verksamheten i kvarnen upphörde 1957.

I början av 1970-talet beslutades om en större restaurering. Olyckliga omständigheter ledde till att intresset för vidare arbete med projektet försvann.

År 1999 vaknade kvarn och såg till liv på nytt.

År 2008 kunde besökare åter se och uppleva hur kvarn och såg fungerar.

B-Ekonomibrev
Vikingstads Hembygdsförening
Returadress Gunnar Månsson, Torsgatan 14A
590 49 Vikingstad

På gång:

Sommarkaféer torsdagar 11 maj - 10 augusti 9.30 - 11.30

13 maj Torpvandring

6 juni. Nationaldagsfirande kl 15.00

9 augusti Byvandring norr om järnvägen.

23 augusti Ingvastebo kvarn

9 sept Höstmarknad med medeltidstema.

Vill du bli medlem i Hembygdsföreningen?

Medlemsavgiften är 120 kr/år, kontakta någon i styrelsen.

Du som medlem, värva gärna nya till föreningen. Vi vill se flera yngre medlemmar. Hembygdsföreningen välkomnar alla som vill lära och värna om hembygden.

Underhåll av hembygdsgården i år, målning, putsning, byte av foderbrädor och rödfärgning med mera. Hjälp oss. Kontakta Hans Persson tel 070 557 26 11 Veine Nilseryd tel 070 795 63 81

Torsdagar mellan 9 30 – 11 30 umgås vi genom arbete och prat och fika på Hembygdsgården. LOPPISEN kommer också att hålla öppet på torsdagar.

För aktuell information om kommande aktiviteter med mera finns hemsidan
www.hembygd.se/vikingstad

Vi reserverar oss för eventuella faktafel.

**Meddela oss gärna om vad ni vill läsa eller om ni har något som ni vill att flera ska få läsa. Bilder uppskattas mycket, om vi kan få ta del av dem.
Manusstopp Nr 3 29 juli, Nr 4 21 oktober.**

Aktivitetserna utföres i samarbete med Studieförbundet.

